

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroske ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisni se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 5 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k družbi sv. Mohorja.

Naši čč. gg. poverjeniki se morajo mnogo truditi, preden naberejo toliko število udov, kolikor jih je štela Mohorjeva družba v zadnjih letih in zlasti v ravno preteklem letu. Potem pa, ko dojdejo vpisovalne pôle v Celovec, je mnogo dela, da blagajnik vse zneske uknjiži, vse ude pregleda ter nove zapiše v bratovske bukve in na podobice, pôle pa uredi za imenik in natisk; a kaj še je dela potem, preden tiskarna ves ogromni imenik dovrši! Da vse to doženemo o praven času, treba je, da novi in stari udje za goda pristopajo k družbi. Naj se to že zdaj godi; saj ne bo več dolgo, ko po družbenih pravilih nabiro končamo. Do dné 5. sušca je skrajni čas, do katerega imajo gg. poverjeniki doposlati vpisane ude in udnino; kdor se oglasi pozneje, nima pravice do vseh knjig po enem goldinarju, ampak mora plačati za knjige po pravilih toliko, kakor po knjigarnah, in tu veljajo knjige od enega leta še čez 3 gld. 50 kr.

Zatorej prav lepo prosimo častite naše poverjenike, vse duhovnike in rodoljube, naj ob vsaki ugodni priliki v cerkvi kakor zunaj cerkve zopet svojo zgovorno besedo zastavijo v korist Mohorjeve družbe in njenih udov, da nas letos ne bode nikakor manj, ampak kar mogoče še več od lanskega leta. Seveda bo to marsikje že težko slo, zakaj v nekaterih župnijah so — hvala Bogu — že na vrhuncu in ne morejo više, a z druge strani je le še dosti krajev, kjer bi se dalo še mnogo udov pridobiti, ako se ljudstvo bolje in večkrat opomni na Mohorjevo družbo ter se jim razloži velike in mnogovrstne koristi, ki udom dohajajo iz nje. Gotovo duhovnik in vsak pošten človek z bridkostjo opazuje in ga v srce boli, ko vidi, kako neotesana je tu in tam mladina, včasih še celó starina, in koliko se nahaja pri ljudéh še res prave dušne grdobe. Kaj storiti, kako opomoči? Eden najgotovejših pomočkov je Mohorjeva družba! Skušaj človeka zanimati za njene knjige, za njih berilo, pa ga boš ali ohranil nepokvarjenega ter ga više olikal, ali pa mu boš premenil neugodno podobo v tako, da bo zopet človeka dostojna in naposled božja. V to delovati — kdo bi ne hotel, kdor ima srce na pravem mestu: duhovnik za svojo izročeno mu čredo, predstojnik za svoje podložnike, oče in mati za svoje otroke, gospodar za svoje domače ljudi!

Knjige izidejo iste, kakor so napovedane v »Glasniku družbe sv. Mohorja« v letošnjem koledarju. Večinoma so tudi že v stavku in deloma v tisku dovršene, le na »Zgodbah sv. pisma« delujeta najbolj njih marljivi g. pisatelj in potem tiskarna, družbenega koledarja za l. 1897. pa se bomo kmalu lotili. Za zadnjo to knjigo prosimo gg. pisatelje še prav mnogih dušnih prispevkov.

Molitvenik »Marija Devica, majnikova kraljica« se dobi vezan v platno z rudečo obrezo po 40 kr., v usnje z zlato obrezo po 60 kr. doplačila.

Bog nam blagoslovi v novem letu Mohorjevo družbo tako, da bo Slovencem v časno in večno srečo, pa v veliko čast pred svetom! Torej ne nazaj — ampak le naprej!

V Celovcu, dné 16. prosinca 1896. leta.

Odber.

O koristi bralnih društev.

(Iz govora dr. Fr. Jurtela na zboru markovskega bralnega društva).

Potrebno in primerno se mi zdi, da ponovim nekatere točke govora deželnega poslanca g. dr. Jurtela o naznanu in pomenu bralnih društev. Govornik je zavračal pred vsem tiste, ki takih društev ne marajo podpirati in se jih okleniti, češ, da so nepotrebne novotarije, ki stanejo le denar. Poudarjal je, da smo si Slovenci bralna društva le izposodili pri drugih naprednih narodih, kakor marsikaj družega, o čemur smo se, če tudi že pozno, prepričali, da nam je potrebno in koristno, da smo presadili le izgled drugih na domača tla.

Govornik je naglašal, da je posebno nam slovenskim gospodarjem treba poduka v vseh strokah, ker smo zaostali radi pomanjkanja gospodarskih šol in lastne nemarnosti, ker so se pogoji dobremu gospodarstvu scela premenili, to pa posebno vsled nezgod, ki grozijo poedine vire gospodarskih dohodkov popolnoma zadelati in ugonobiti, kakor strupena rosa in trtna uš vinograde, kuge, ki se prikazujejo pri svinjah, govedih, potem vsled konkurence, katere nam ne dela samo ogerska dežela gledé vseh gospodarskih pridelkov, ampak tudi sosedne dežele, da, celo Amerika in Avstralija! Te konkurence se ne bomo nikdar več znebili, ker ne moremo odpraviti železnice in parobrodov, katerih število raste leto za letom, ker mi nimamo za pridelovanje zrnja in za živinorejo tako ugodnih razmer, kakor drugod. Le lenuhi in neumneži med gospodarji se še dandanes tolažijo in izgovarjajo, češ, moj oče, moj ded je tako gospodaril, pa je imel vsega dovolj, še jaz ne bom drugače!

Navadni delavci imajo za poduk in izobraževanje razna društva in razne liste, isto zapazimo pri obrtnikih, trgovcih, uradnikih in oficirjih. Ali premore delavec, ki živi sebe in svoje le s pičlim zaslužkom več, kakor samostalen gospodar? Ali je trgovec, uradnik, oficir, katerih vsak ima svoje šole, bolje potreben poduka, kakor navaden gospodar? Vsaka stroka gospodarstva ima svoje knjige in liste; vsak gospodar si ne more sam za-se vseh kupiti in naročiti, združiti se jih mora več; tako se stroški razdelé, na enega pride le mali

donesek. Tu more le društvo odpomoči; ono kupuje knjige, ono naročuje liste za vse.

V društva pridejo gospodarji skupaj, ki ne znajo samo dobro brati, ampak ki znajo tudi knjige in časnike razlagati in pojasnjevati, ki imajo izkušnje. Bralno društvo ni samo za to, da bi udje v bralni sobi vsak za-se tiho čitali ali brali; v bralnem društvu morajo se razgovarjati, mora se predavati, posebno zimski čas. Prasanj, o katerih se morajo začeti tudi slovenski gospodariji, mali in veliki, resno razgovarjati in posvetovati, je na izbiro.

Dr. Jurtela je omenil le nekatera, neizmerno važna, med temi sledeča: Napočila je tista doba, ko se bode zemljiškodavčni kataster revidiral. Gospodarji, občinski odbori se zato važno zadevo ne zmenijo; niti se ne vé, kaj se pripravlja. Gospodarji, občinski odbori roke tako križem držé, kakor so to delali od 1870 do 1880, ko so se zemljišča vcenjevala, po samih nemškutarjih po volji oblastij. Pritožbe o krivični vce-nitvi so se slišale in ponavljale celih 15 let; zdaj bi morali gospodarji, občine, okraji stopiti na dan, pokazati, kje se godi krivica, kake krivice se godé, — pa vse molči.

Ni več dosti časa zgubiti! Bralnega društva morajo se vsi gospodarji okleniti; treba je dobiti postave in ukaze, podučiti se; če treba, napraviti predavanja, da izve vsak gospodar na tanko, kako mora postopati, kaj pomeni revizija katastra, na kaki podlagi in po kakem načrtu se bode vršila. (Dalje prih.).

Cerkvene zadeve.

Dve svečanosti pri St. Petru pri Mariboru.

Odkar vodijo našo dično župnijo č. g. župnik Martin Jurkovič, množijo se tukaj cerkvene svečanosti od leta do leta. V zadnjem času sta se vršili zopet dve, kateri hočem tukaj omeniti, ker se mi za sedanjí čas dozdevata kaj potrebni in velike važnosti.

Na praznik brezmadežnega spočetja Device Marije je obhajala naša novorojena dekliška družba prvič kot taka svoje skupno ali generalno sv. obhajilo. Udeležile so se ga vse družbenice, katerih je blizu 300. Iznad prižnice pa je takrat donel v srce segajoči govor domačega č. g. župnika kot voditelja te družbe. Razlagali so jim neprecenljive duševne zaklade in obilne milosti, ki izvirajo po vestnem izpolnjevanju družbenih dolžnostij vsaki družbenici. Pozivali pa so je tudi, da ne smejo opustiti zahvale Bogu in Mariji zato, da sta je obranila pred skušnjavami zapeljivega sveta in še vredne ohranila za to družbo. Pri pridigi so imeli nov, krasen koretelj in novo dragoceno stolo, kar je kupila Marija Knuplež, in se boče rabilo samo pri družbenih svečanostih. Po tem prazniku pa so še bile v ta namen celi teden ob 5. uri zvečer večernice z litanijami in blagoslovom, česar so se družbenice, kakor tudi drugi, pridno udeleževale.

Ravno tako lepa, rekel bi, še lepša slovesnost, ker je redkejša in nenavadna, vršila se je na novega leta dan. Naši v krščanski veri dobro podučeni mladeniči dobro previdijo, da se sami brez cerkvene in božje pomoči ne morejo zoperstavljeni pogubljenim posvetnim navadam, ki najraje oslepijo človeka v mladeniški dobi ter mu vso prihodnost ogrenijo, vrata v nebeski raj pa zaprejo, zedinili so se, po pozivu svojega č. g. župnika, v družbo mladeničev, in ta je obhajala novega leta dan prvokrat svoje skupno sv. obhajilo.

Ob 1/4 10. uri dopoldne so se zbrali mladeniški

družbeniki na ta dan, bilo jih je okoli 200, s svojo bandero pred farovžem, od koder so šli prepevaje s čistim in krepkim glasom lavretanske litanije v lepi procesiji, spremljani od domačih duhovnikov, med milim trijančenjem in gromovitim pokanjem topičev v cerkev. Marsikatero oko se je razsolzilo nad tem ginljivim prizorom.

Domači č. g. župnik, kot voditelj družbe, stopijo zopet na mesto božje ter v prepričevalni besedi razlagajo: 1. Lepi in imenitni pomen družbe za sedanji čas. 2. Zasluge, ki jih družbeniki po njej dobé. 3. Najpriljubnejši čas za-to slovesnost (začetek leta). 4. Kako lepo je, ako stopijo mladeniči pod poveljem Kristusa očitno in složno pred lahkomišelní svet in pred sovražnika sv. vere. — Tako se pri nas pripravljajo mladeniči v ponos naše lepe župnije za poštene krščanske može in pridne slovenske gospodarje in ako potrebno, za hrabre, zveste branitelje mile nam očetjave, slavne katoliške Avstrije!

Mili darovi za družbo vednega češčenja:

Sv. Jurij pod Taborom 8 gld., Skomarje 9 gld., Ormož 8 gld. 68 kr., Velika Nedelja 4 gld. 64 kr., Vojnik 15 gld. 50 kr., Sv. Miklavž pri Sl. Gradcu 4 gld. 40 kr., Zgornja Polskava 7 gld. 20 kr., Spodnja Polskava 4 gld. 50 kr., Žalec 15 gld., Pernice 8 gld., Vitanje 10 gld. 70 kr., Sv. Križ nad Mariborom 4 gld., Nazarje 3 gld. 34 kr., Gornji grad 4 gld. 68 kr., Velika Nedelja 3 gld. 24 kr., Ptuj 4 gld. 45 kr., Sv. Marko nižje Ptuja 11 gld., Negova 4 gld. 26 kr., Fram 4 gld.

Gospodarske stvari.

O rumenjaki.

Ako se razrežejo kuhana jajca, ki so prišla iz različnih krajev, zgodi se često, da rumenjaki nimajo vedno iste rumene barve. Nekateri so bolj živo rumeni, drugi blede, nekateri celo črnkasti. To se na prvi pogled vsakomur brez dvoma čudno zdi. Pri najboljši volji ne more se gospodinja odkrižati misli, da jajca niso nepokvarjena. Ali uzrok te različenosti je čisto naraven, razviden in verjeten. Različna hrana pouzročuje različno barvo v rumenjakih. Ta stvar se je že nekaj let sem opazovala, in kaj se je pokazalo?

Kjer je dosti hrastja, tako, da dobivajo kokoši ali race v obilici želoda, postanejo rumenjaki otemneli. Ako pa se krmijo navadno le s želodom, dobijo rumenjaki celo črno barvo. In kdo bi v takem slučaju nehoté ne mislil, da jajca niso zdrava, če namreč ne pozna upliva, katerega pouzročuje klaja na barvo čmerljakov! Opomniti je na tem mestu, da jajca z začrnelimi rumenjaki nikakor niso slabša od navadnih.

Če se pitajo kokoši le z žitom, krompirjem ali moko, so rumenjaki le malo rumeni, blede; nasprotno pa postane barva prav živo rumena, če dobé živali mesene klaje, črvičev, kebrov itd. Sol se tudi hitro spozna na barvi rumenjakov, ako se je namreč primerno dosti v klaji nahaja. Ona pouzroči namreč, da dobijo čmerljaki rudečkasto ali pomarančasto barvo. Kakor je vse to pri kokošjih jajcah, tako se pozna upliv klaje tudi pri račjih in sploh ptičjih jajcah. — Omenili pa smo to različenost pri rumenjakih, da bi se neizvedena gospodinja ne ustrašila, ako najde v jajci rumenjak, ki ni lepo rumen, ampak blede, rudečkast ali celo začrnel.

Sejmovi. Dne 25. jan. v Studenicah in Poličanah (za svinje). Dne 27. jan. v Vojniku. Dne 28. jan. v Artičah. Dne 29. jan. pri Sv. Juriju pod Tabo-